

Junior Achievement – Young Enterprise Latvija

**Praktiskās biznesa izglītības programmas
jauniešu uzņēmējkompetences pilnveidošanai**

Jānis Krievāns
valdes priekšsēdētājs

UZŅĒMĒJDARBĪBAS IZGLĪTĪBAS BŪTĪBA

- Uzņēmējdarbības izglītībā un uzņēmējspēju kompetences attīstīšanā jāņem vērā **izmaiņas uzņēmēja lomā un darba tirgus prasībās.**
- Uzņēmējdarbības **izglītības būtība ir jāskata plašāk** nekā tikai personas sagatavošana kļūt par uzņēmēju.
- Pasaules ekonomikas foruma “A Report of the Global Education Initiatives” teikts: uzņēmējdarbības izglītība var kļūt par sabiedrības izmaiņu starpnieku un veiksmīgu indikatoru visos sektoros. Visiem nav jāklūst par uzņēmējiem un tāds arī nav uzņēmējdarbības mērķis, bet **visiem sabiedrības locekļiem ir jāpiemīt vismaz dažām uzņēmēju īpašībām.**

UZŅĒMĒJDARBĪBAS IZGLĪTĪBAS PĀRVALDE LATVIJĀ VALSTISKĀ LĪMENĪ

- **IZM, EM rekomendē** skolām nevalstisko organizāciju aktivitātes uzņēmējdarbības izglītībā.
- **Ir izstrādāti vairāk kā 12 dokumenti**, kuros ir minēta nepieciešamība pēc uzņēmējspēju attīstīšanas veicināšanu.
- **Ir izstrādāti metodiskie materiāli** dabas zinībās, sociālajās zinībās, kas satur uzņēmējspēju kompetenci attīstošus elementus.
- **NAV** izstrādāti uzņēmējdarbības **izglītības standarti**.
- **NAV** izstrādāta uzņēmējdarbības izglītības politika Latvijas skolās.
- **Kopš 2007. gada ekonomika nav obligāti** apgūstamais mācību priekšmets.

Par Junior Achievement – Young Enterprise Latvija

- ***Eiropas Komisija*** atzinusi ***JA-YE Latvija*** par vienīgo pozitīvo iniciatīvu Latvijā, kas ilgtermiņā un metodiski nodrošina jauniešiem uzņēmējdarbības izglītību.
- ***JA-YE Latvija*** - starptautiskas praktiskās biznesa izglītības organizācijas ***Junior Achievement Worldwide®*** tīkla biedrs Latvijā kopš 1991. gada.
- ***JA-YE Latvija*** katru gadu nodrošina Eiropā aprobētu un Latvijas vajadzībām pielāgotu praktiskās biznesa izglītības programmu pieejamību aptuveni 40 000 skolēnu visā Latvijā, visos izglītības līmeņos:
  - Finanšu pratības ABC - sociālo zinību priekšmeta mācību un metodiskie materiāli 1.-9. klasei
  - Karjeras izglītības programma Ēnu diena 1.-12. klasei
  - Skolēnu mācību uzņēmumu programma 4.-12. klasei
  - Līderu programma 10.-12. klasei
  - *Start-Up* programma augstskolu studentiem
  - Kvalifikācijas paaugstināšanas un tālākizglītības programmas skolotājiem.

JA-YE Latvija programmu ietekme

No izglītotas sabiedrības līdz nozaru līderiem!

Uzņēmējdarbība

Nozares līderis

15-20 jaunieši gadā tiek sagatavoti par nozaru līderiem īpašā līderu programmā

Jaunais uzņēmējs

10% programmas absolventu uzsāk uzņēmējdarbību 5 gadu laikā pēc absolvēšanas

Uzņēmējspējas

Uzņēmīgs
jaunietis

22% JA-YE Latvija programmu absolventu iesaistās uzņēmējdarbībā *

Karjeras izglītība

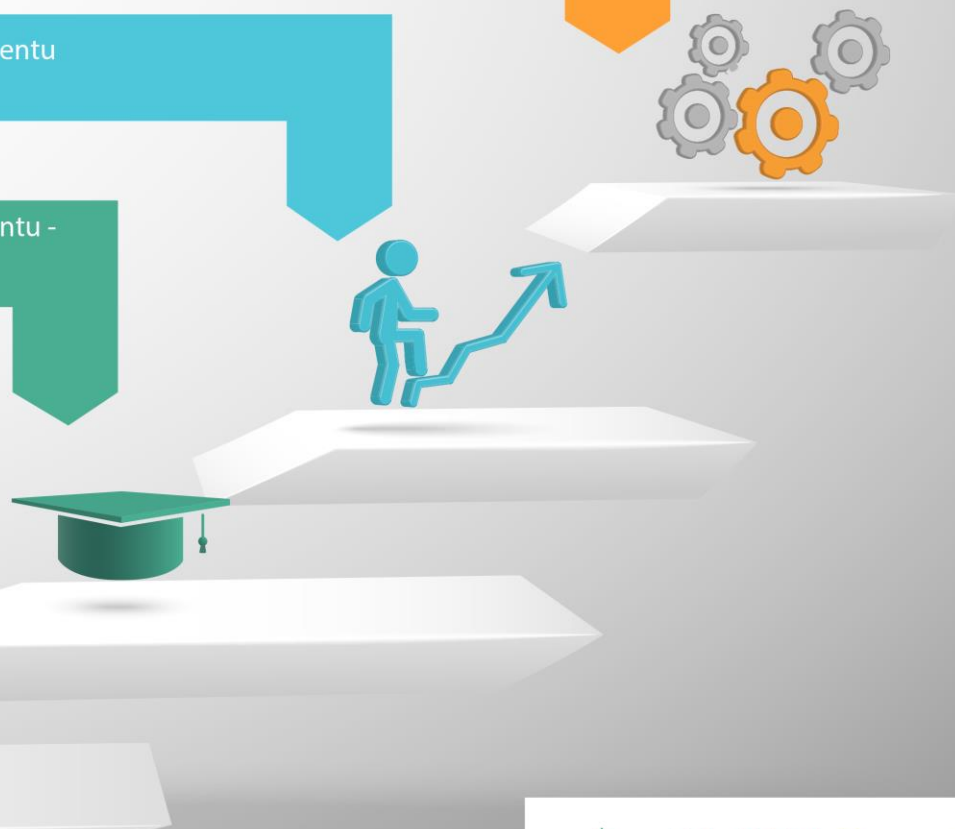
Darba tirgum
sagatavots jaunietis

6% JA-YE Latvija programmu absolventu - aktīvi darba meklētāji iepretim
28% jauniešu bezdarbam valstī *

Finanšu pratība

Atbildīgs
patērētājs

Prot rīkoties ar naudu
un izprot ekonomikas
procesus valstī

JA-YE LATVIJA DALĪBSKOLAS

2013./2014. mācību gads

115 jeb **14%** vispārizglītojošo un profesionālo skolu Latvijā ir *JA-YE Latvija* dalībiskolas, jo tām rūp Latvijas jaunatnes nākotne!

A Member of JA Worldwide

Junior
Achievement®

Latvia

< 40 000 skolēniem **115** Latvijas skolās 2013./2014. mācību gadā bija pieeja *JA-YE Latvija* praktiskās uzņēmējdarbības programmām.

72% jeb **59** no **82** *JA-YE Latvija* *Alumni* ieguvuši augstāko izglītību.*

Jauniešu bezdarbs 2013. gadā Latvijā bija **28%*****, bet *JA-YE Latvija Alumni* vidū ir tikai **6%** darba meklētāju.*

JA-YE Latvia®

A Member of JA Worldwide

Skolēnu mazumtirdzniecības veikali,
kā mācību metode profesionālajās
izglītības iestādēs Somijā, Vācijā,
Dānijā un Nīderlandē

Projekts -
**Triple Learning Platform
(TLP)**

TLP Projekta partneri

1. Somija
  1. Jyväskylän College (penholder)
  2. Junior Achievement Finland
2. Dānija
  1. Campus Vejle
  2. Junior Achievement Denmark
3. Nīderlande
  1. ROC Friese Poort, Dokkum
  2. Shop Owners Society, Dokkum, (Grote en Kleine Breedstraat)
4. Vācija
  1. Berufsbildende Schulen für den Landkreis Wittmund
5. Latvija
  1. Junior Achievement – Young Enterprise Latvia
  2. Employers' Confederation of Latvia (Darba devēju konfederācija)

Latvijas Darba devēju konfederācija

TLP projekta mērķi

1. Skolēnu, skolotāju un organizāciju pieredzes apmaiņa.
2. Katras valsts labās prakses nodošana partnervalstīm.
3. Attīstīt un izstrādāt darbības principus, vadlīnijas skolēnu mazumtirdzniecības veikaliem.

Papildus mērķi

1. Projekta rezultātu izplatīšana
2. Atvērt skolēnu mazumtirdzniecības veikalu Latvijā, tirdzniecības centrā Rīga Palza

Mazumtirdzniecības veikala koncepts – Nīderlande

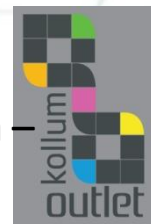

Atrašanās vieta

Pilsētu centri Dokkum, Kollum un Leeuwarden

Piedāvātie produkti

Piedāvājums mainās atkarībā no vietējo uzņēmēju piedāvājuma –
apģērbs, bižutērija, saimniecības preces, mēbeles u.c.

Darba laiks

Katru dienu no 10:00 līdz 18:00

Personāls

Studentu grupa vada mazumtirdzniecības veikalu 10 nedēļas

Īpašās pazīmes

Sadarbība ar 31 uzņēmēju Dokkum, 7 uzņēmējiem Kollum, 10
uzņēmējiem Leeuwarden.

Nodarbību telpa/klase mazumtirdzniecības veikalā.

Mazumtirdzniecības veikala koncepts – Vācija

Atrašanās vieta

Tirdzniecības āpruss pilsētas centra

Piedāvātie produkti

Fanu atribūtika vietējiem un nacionāla līmeņa futbola klubiem –
Krekli, šalles, karogi, ritaļlietas, ziepes spēļu kārtis u.c.

Darba laiks

No pirmdienas līdz piektdienai no 14.00 – 18.30

Sestdienās no 10.00 – 15.00

Personāls

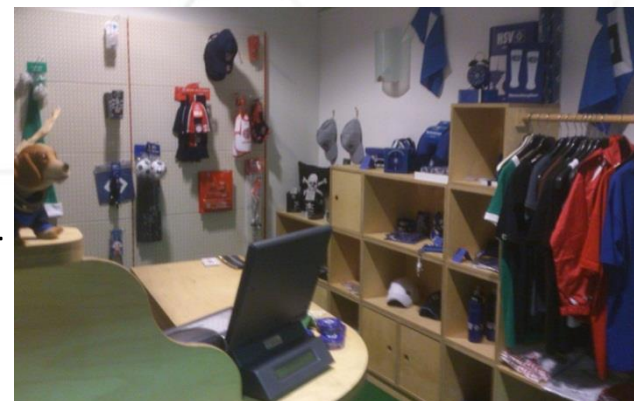
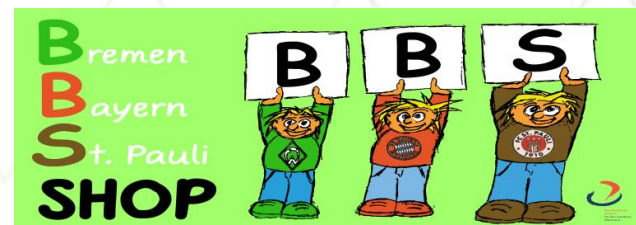
17 skolēnu liela grupa atbildīga par veikalu;

5 skolēnu grupa atbildīga par veikala vadīšanu 2 nedēļas;

Par 2 skolēniem katrā maiņā.

Īpašās pazīmes

Sadarbība ar futbola klubiem

Mazumtirdzniecības veikala koncepts – Dānija

Atrašanās vieta

Skolas telpās

Piedāvātie produkti

Saldumi, pilsetas suvenīri, mācībām nepieciešamās preces

Darba laiks

Mācību dienās no 9 – 13.15

Personāls

Divas maiņas dienā 1. no 9.00 – 11.00 un no 11.00 līdz 13.15

Viena klase vada veikalu vienu semestri

Īpašās pazīmes

Skolēniem ir plašas rocības veikala koncepta izveidei, atlaižu un kampaņu organizēšanai u.c.

Mazumtirdzniecības veikala koncepts – Somija

Atrašanās vieta

Skolas robežās

Piedāvātie produkti

Skolēnu mācību uzņēmumu izstrādātie produkti

Matu kopšanas līdzekļi

Darba laiks

No pirmdienas līdz piektdienai no 9.00 – 16.00

Personāls

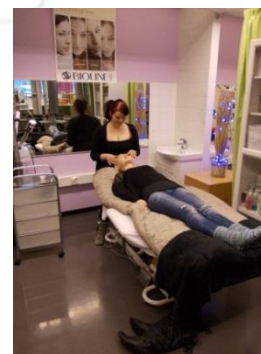
1-2 skolēni no 6 līdz 12 nedēļām prakses laikā

Algots veikala vadītājs

Īpašās pazīmes

Meeting rooms jaunajiem uzņēmējiem veikala telpās

Uz vienu nedēļu pavasarī veikals pārceļas uz tirdzniecības centru.

Kāpēs profesionālajām izglītības iestādēm skolēnu mazumtirdzniecības veikalus būtu jāizmanto kā mācību metodi?

- Praktisks veids kā apgūt dažādu mācību priekšmetu standartus
- Studentiem ir lielāka brīvība un atbildība, kā strādājot regulārā mazumtirdzniecības veikalā.
- Platforma skolēnu mācību uzņēmumu produktu tirdzniecībai.
- Palielinās sadarbība ar reālo darba dzīvi un izglītības iestādi.

Padies par uzmanību!

Jānis Krievāns,

JA-YE Latvija Valdes priekšsēdētājs, janis@jal.lv

Vairāk informācijas par *JA-YE Latvija*

www.jal.lv

www.draugiem.lv/jal

www.facebook.com/juniorachievementlatvija

www.twitter.com/SMULatvija

MUMS UZTICAS

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919

RBS
RIGA BUSINESS SCHOOL
Riga Technical University

Vidzemes Augstskola
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Swedbank

HANSAWORLD

LIAA
Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
Investment and Development Agency of Latvia

LATVIJAS VALSTS MEŽI

TALLINK

LATVIJAS DARBA DEVĒJU KONFEDERĀCIJA

Latvijas Tirdzniecības
un rūpniecības
kamera

JA-YE Latvia®
A Member of JA Worldwide